

La Setmana Santa, entre la litúrgia i l'art

Amb la processó de diumenge de Rams, comença la Setmana Santa, un parèntesi en la vida quotidiana que al nostre país és sinònim de passar-se hores a la carretera, estades a cases rurals incòmodes, sortir al camp per collir frígola el divendres o a fer la costellada dilluns, o badar sense rumb per la ciutat; també temps de processons i timbals en desfilades populars. L'assistència als oficis religiosos, però, és molt minsa. Jo acostumo a passar per la catedral dimecres i dijous sant, i fa pena la poca gent que hi va.

Josep Bayarri Raga

Els temps canvien i també els comportaments col·lectius. Fa mig segle, dijous i divendres eren dies de cànecs agònics, desfilades marcial, silenci i mil prohibicions (circular els vehicles particulars, estendre roba als balcons, escoltar música profana a la ràdio, funcionar els cinemes o les discoteques) i obligacions encobertes (fer desdijuni i abstinència de carn, vestir de fosc, visitar les esglésies la vesprada del Dijous Sant, les dones amb mantellina, anar o fer-se veure contemplant les processons i els oficis litúrgics, baixar la intensitat lumínica dels aparells). La Setmana Santa era una orgia col·lectiva per als creients convençuts i pels molts que aparentaven ser-ho en l'Espanya grisa del nacionalcatolicisme imperant. Ara, tot i que continua oferint-se un programa d'activitats relacionades amb el fet religiós, com a al-

ternatives o complement a l'esbarjo, (concerts, processons, conferències,...), aquest es presenta com a reclam per aconseguir la major presència i participació de la gent, siguin fidels o desafectes. A Tortosa, l'Agrupació de Confraries fa, en aquest sentit, una tasca molt meritòria, tant durant la Setmana Santa, organitzant les processons i altres actes, com la resta de l'any.

La processó tortosina del diumenge de Rams té els seus orígens a principis del segle XIX, després de la Guerra del Francès. És la fusió d'altres desfilades litúrgiques que se celebraven dijous i divendres sants a càrrec de les confraries. En cap cas, però, tenien la tradició ni la importància de les processons espanyoles ni l'excel·lent qualitat de la imagerie religiosa castellana, andalusa o murciana del període barroc (segle XVIII, principalment). A mitjats de segle, s'encarregaven els grups escul-

tòrics rememorats del *via crucis* ("els misteris") a l'estil andalús. Foren tallats entre 1850 i 1860 a càrrec d'escultors locals com Ramon Cerveto Bestratén (pare dels germans Cerveto Riba), Josep M. Beltri Belilla (pare de l'arquitecte Ramon Beltri Roqueta) i Juan Bautista Gurrera, fins a un total de deu. Tots, però, es varen perdre arran dels fets revolucionaris de l'estiu del 1936 en incendiar-se les esglésies del carrer de Montcada on estaven instal·lats (de Sant Antoni, els Dolors i Sant Josep, principalment).

En acabar la guerra, es va restaurar la processó i es tornaren a encarregar grups escultòrics. Els primers daten de 1941 i són obra del tortosí Carles Riba Garcia (oncle del poeta Carles Riba), *L'oració a l'hort*; i de l'ampostí Innocencio Soriano Montagut, *la Pietat*. Entre 1943 i 1948, se n'encarregaren altres tres al taller barceloní de Claudio Rius Garrich, encara que hi ha qui assegura

La processó de Setmana Santa i el Museu que acull les escultures dels "misteris" són les actuacions més destacades de l'Agrupació de Confraries.

que almenys un d'ells és obra del seu empleat, el valencià Lluís Cauzaras Tàrrazona, que no podia signar les obres pels seus antecedents polítics republicans. De l'any 1952 és el *Davallament de la Creu*, d'Enric Monjo Garriga. L'any següent, els germans Aixendri feren una reproducció del Crist de la Puríssima, l'única obra barroca original del segle XVII; i el 1958, novament, Soriano Montagut va esculpir *Ecce mater tua*. Aquí es va acabar, de moment, el procés de creació de nous "misteris", fins que, més de quaranta anys després, el destacat escultor canari, i tortosí d'adopció, Àngel Acosta Martín va

emprendre la realització dels dos darrers grups: *la Mare de Déu de les angoixes* i el *Despullament*, acabat fa poc. Actualment, a la processó desfilen 13 "misteris".

Mentre, es refeien les antigues confraries i en naixien de noves. L'any 1980, es creava l'Agrupació de Confraries que el 2009, amb Josep Borrell com a president, es feu càrrec d'atendre i gestionar el Museu i Centre d'Interpretació de la Setmana Santa tortosina, obert a la reconstruïda església de Sant Antoni, al carrer de Montcada, que acull els "misteris" i altres elements que participen a les processons. ■